

Zidul rușinii și statul de nedrept **Vladimir Tismăneanu**

17 august 2011

La cinci decenii de la construirea în inima Europei a Zidului Rușinii, un zid ce avea să despartă fără milă familii și prieteni, ține de domeniul absurdului să vezi oameni care regretă acele timpuri ale fricii, umilinței și dezonoarei.

Zidul Berlinului a fost impus ca simbol al distincției dintre o lume a nelibertății și una a libertății. Germanii din Est votau, cum se spunea, cu picioarele, fugeau de binefacerile "socialismului real". Între aceștia, Florian Havemann, fiul lui Robert Havemann, intelectualul marxist disident, nemesis-ul regimului RDG. Să amintesc retragerea cetățeniei în 1976 lui Wolf Biermann, poet, autor și cântăreț de balade, om al stângii anti-autoritare, fiul unui antifascist mort la Auschwitz, discipolul lui Hans Eisler, compozitorul imnului de stat al RDG.

Fondată în octombrie 1949 în zona sovietică de ocupație, "die sogennante DDR" ("așazisa RDG") era o născocire a lui Stalin și a instrumentelor sale locale (comuniștii Wilhelm Pieck, Walter Ulbricht, Hermann Matern, Kurt Hager, Erich Mielke și colaboraționistul exsocial democrat Otto Grotewohl). Clădită pe scheletul Comitetului "Germania Liberă" constituit cu binecuvântarea lui Stalin, Molotov și Beria în URSS, RDG se pretindea un stat antifascist. A refuzat să plătească vreodată despăgubiri victimelor dementei politice de exterminare a evreilor practică de naziști. Era de fapt o dictatură cinic-polițienească, așa cum se poate vedea din excepționalul film "Viața celorlalți". Un regim în care domnea cea mai asfixiantă uniformitate, un dogmatism atroce. Armata RDG a păstrat multe din ritualurile militarismului prusac, inclusiv defilarea cu pas de gâscă. Organizația "Freie Deutsche Jugend" ("Tineretul German Liber") cultiva ritualuri care aminteau de cele de tip "Hitler Jugend".

Au existat nișe ale societății civile, dar acestea au fost prigonite sistematic, în pofida susținerii de către bisericile catolică și luterană a mișcărilor pacifiste independente. Am scris pe larg despre aceste mișcări într-un articol publicat în 1987 în revista "Problems of Communism". Istoricul Georg Herbstritt mi-a spus în 2007 că textul meu circula în mediile disidente din Berlinul de Est și că unele exemplarele xeroxate au fost confiscate de către Stasi. Era însă greu de pronosticat colapsul RDG într-un timp atât de scurt, în chip predominant, dar nu exclusiv non-violent. Regimul a organizat totuși oribile campanii represive în 1988 și 1989 împotriva demonstrațiilor pașnici. S-a dovedit însă ca era vorba de un castel din cărți de joc, un penitenciar cu pretenții statale, că fără sprijin constant din partea URSS, nu existau șanse de supraviețuire pentru RDG.

Mi se va spune că folosesc retorica Războiului Rece. Așa să fie, nu am niciun motiv să roșesc, a fost o retorică fără de care ne-am fi sufocat în marasmul terorii directe și indirecte, al capitulărilor, trădărilor, delațiunilor, complicităților și suspiciunilor. Grație (și) acelei retorici s-a putut respira dincolo de Cortina de Fier. Mărturiile abundă,

cadavrele celor împușcați pentru că încercau să sară Zidul depun mărturie. A nu admite aceste lucruri este de-acum o chestiune psihanalizabilă.

Am văzut prima oară acel zid în 1968, eram, împreună cu mama mea, într-o excursie ONT în RDG. Venisem de la Praga, era la începutul lui august, ne întâlnisem cu prietenii ai mamei din anii Războiului Civil din Spania. Președintele Frontului Național era doctorul Frantisek Kriegel care lucrase în spitalul Brigăzilor Internaționale. După invazia Cehoslovaciei, Kriegel a fost singurul membru al Prezidiului Comitetului Central care a refuzat să semneze infamul protocol impus de sovietici, debutul macabrei "normalizări". Atmosfera în Berlinul de Est era dezolantă. Nu te puteai apropia de zid, doar zăreai Poarta Brandenburg. În depărtare, în zona vestică, panoul luminos cu știri necenzurate al grupului de presa Springer, totul era pustiu în jur: tăcere, teamă, disperare. Grănicerii din punctele de observație erau instruiți să tragă în oricine va încerca să evadeze din "paradisul" lui Ulbricht și Honecker.

"Miracolul economic est german" a fost de fapt o enormă cacealma. Ceea ce ideologii oficiali numeau "avan postul socialismului în Vest" s-a dovedit o ficțiune ideologică, rezultatul diktatului sovietic, o organizare efemeră întemeiată pe militarism, teroare, propagandă, minciună și frică. "Primul stat german al muncitorilor și țăranilor" nu era nici stat, nici german, nici al muncitorilor, nici al țăranilor. În momentul prezentării în fața Bundestagului a concluziilor Comisiei conduse de fostul disident, pastorul Reiner Eppelmann, privind dictatura PSUG (Partidul Socialist al Unității Germaniei) și consecințele sale, Roman Herzog, președintele din epocă al Germaniei, a numit RDG "ein Unrechtstaat", opusul statului de drept, deci statul de nedrept.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/senatul-evz-zidul-rusinii-si-statul-de-nedrept-942001.html>